

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för kultur-, religions- och utbildningsvetenskap

Förhållandet till naturen och dess påverkansfaktorer

En kvalitativ studie beträffande tre generationers förhållande till natur och dess påverkansfaktorer

Oskar Andersson

VT 2012

Uppsats, kandidatnivå, 30 hp
Pedagogik
Pedagogik (61-90)
Hälsopedagogiska programmet

Handledare: Monica Vikner Stafberg
Examinator: Peter Gill

Abstract

Andersson, O. (2012) *Förhållandet till naturen och dess påverkansfaktorer. En kvalitativ studie beträffande tre generationers förhållande till natur och dess påverkansfaktorer*. C-uppsats i pedagogik. Högskolan i Gävle, akademien för utbildning och ekonomi.

Människans förhållande till naturen har präglat hela den mänskliga historien och den är nödvändig för vår överlevnad. I det moderna samhället har dock en distansering mellan människan och naturen skett och på många arenor arbetas det idag för att upplysa värdet i naturen och vilka positiva effekter den kan ha på oss människor.

Denna studie syftar till att genom tolkning av livsberättelser undersöka vilket förhållande tre personer ur olika generationer har till naturen. Vilka påverkansfaktorer har bidragit till skapandet av detta förhållande och vad har de haft för inverkan på dessa tre personer? Faktorer som mentalitet, uppväxt och samhällsutveckling är belysta i denna studie för att försöka skapa en djupare förståelse för hur vårt förhållande till naturen skapas.

Nyckelord: Påverkansfaktorer, samhällsutveckling, natur, uppväxtförhållanden, livsberättelse.

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
1. Bakgrund.....	1
1.1 Naturens betydelse för människan.....	1
1.2 Samhällsutveckling.....	2
1.3 Psykisk och fysisk ohälsa	4
1.4 Uppväxtens betydelse och påverkansfaktorer	4
1.4.1 Immanent pedagogik	6
2 Syfte	7
2.1 Forskningsfrågor.....	7
3 Metod	7
3.1 Hermeneutik	7
3.1.1 Kvalitativa undersökningsmetoder.....	7
3.1.2 Intervju	8
3.1.3 Utformning av intervjuer.....	8
3.2 Urval	9
3.3 Genomförande	9
3.4 Databearbetning.....	10
3.5 Etiska Överväganden.....	10
4 Resultatanalys	11
4.1 Intervju 1. 30-talist	11
4.1.1 Synsätt och förhållande till natur	12
4.2 Intervju 2. 50-talist	13
4.2.1 Synsätt och förhållande till natur	14
4.3 Intervju 3. 90-talist	15
4.3.1 Synsätt och förhållande till natur	16
5 Diskussion.....	18
5.1 Metoddiskussion/ kritisk granskning.....	21
5.2 Slutsatser.....	22
6 Referenser	23

Inledning

Alla har vi på något sätt ett förhållande till naturen. Mamma och pappa kanske tog med dig ut i skogen när du var liten, eller så byggde du och dina kamrater kojor under rasterna i skolan. Oavsett vilken bakgrund människor har så har vi alla på ett eller annat sätt ett förhållande till naturen. I detta arbete vill jag genom intervjuer försöka få svar på vad som ligger till grund för dessa personers förhållande till, och syn på naturen. Hur har samhällsutvecklingen bidragit till att skapa detta förhållande hos olika generationer? Vilka påverkansprocesser framgår som viktiga i skapandet av detta förhållande? Genom att intervjua tre personer ur olika generationer hoppas jag kunna se både skillnader och likheter i vad som format detta förhållande till naturen.

1. Bakgrund

Detta avsnitt kommer att behandla forskning kring natur och dess koppling till hälsa och välbefinnande hos individen. Även forskning kring samhällsutveckling och dess påverkan på detta förhållande kommer att behandlas.

1.1 Naturens betydelse för människan

Den västerländska kulturen med sin anknytning till kristendom har ett särskilt förhållningssätt till naturen. Under medeltiden ansåg sig människorna stå över naturen och dess syfte var att civilisera och återskapa paradiset på jorden. Västvärlden har gått från fattigdom till välstånd på bekostnad av naturen menar Mårtensson, Lisberg Jensen, Söderström och Öhman (2011).

Utvecklingen från naturlig till civiliserad var en process som inte bara ansågs omfatta samhället, utan också den enskilda individen. Att vara en civiliserad människa är motsatsen till att vara en vild, alltså någon som lever nära naturen och är beroende av den, en opolerad och intellektuellt oraffinerad människa. Enligt detta synsätt var barn ofärdiga som civiliserade personer, i princip vildar, som behövde civiliseras. Barn och natur uppfattades – och uppfattas till viss del fortfarande – som symboliskt beslätade genom att de utgjorde icke-raffinerade resurser, råmaterial som kan bli bättre och komma till nytta för samhället genom civilisationens omvandling. (ibid. 2011. S 32).

Naturen har på så sätt, under hela människans historia, spelat en livsviktig roll för vår överlevnad där människans samspel och utnyttjande av naturen varit av största vikt (Naturvårdsverket, 2006). I en rapport från Naturvårdsverket (Mårtensson et al. 2011) framhålls samspelet mellan natur och människa som nödvändigt ända ner på individnivå under hela den mänskliga historien. I rapporten lyfts det även fram hur synen på naturens betydelse för människan har förändrats och människan har distanserat sig från naturen. Med det menas att det i dagens samhälle inte finns samma anknytning till naturen som tidigare, vilket skulle ha kunnat leda till att många, särskilt barn, varken har kunskap eller en positiv syn på människans samspel med naturen. Utifrån detta menar Makarna Kaplan (Naturvårdsverket, 2006) att naturen på så sätt är viktigare än någonsin i människans historia. I sin forskning har de visa att naturen har restaurativa effekter och att vi i dagens hektiska samhälle har stort utbyte av naturen i hälsofrämjande syfte.

I vardagen dominerar den riktade uppmärksamheten, som kräver mycket energi. Om den belastas för mycket kan det leda till mental utmattning. I naturen dominerar däremot vilsamma sinnesintryck som hanteras med spontan uppmärksamhet, vilket leder till att vistelse i naturen ger vila och återhämtning för den riktade uppmärksamheten. (ibid, 2006. S. 8)

I naturvårdsverkets rapport *naturen som kraftkälla* (Naturvårdsverket, 2006) framgår det att mycket av den forskning som gjorts inom detta område drar liknande slutsatser. Vad som framhålls som mest angeläget är att lägga grunden för en god relation till natur redan som barn, vilket gör det lättare att använda sig av naturen i hälsofrämjande syfte även senare i livet.

1.2 Samhällsutveckling

I dag bor cirka 85 procent av Sveriges befolkningen i tätorter och cirka två av fem barn växer upp runt de tre svenska storstadsregionerna (Sandberg, 2009). Sandberg menar att staden som uppväxtmiljö har kritiserats sedan 1800-talet, då det antogs att en sådan uppväxtmiljö kunde vara grogrund för såväl smittor som kriminalitet och sociala problem. ”I naturen fanns element för ungdomens fostran medan staden representerade fysiskt och sedligt fördärv”(ibid).

Trots den ökade urbaniseringen under det senaste seklet så har många ändå upprätthållit kontakten med naturen, då det visar sig att många familjer på något sätt behållit gårdar, torp och så vidare efter att ha flyttat in till staden. Naturkontakten främst hos barn har under urbaniseringen ofta bestått av besök hos äldre släktingar som bott kvar på landsbygden, något som kan ha bidragit till att skapa en hemkänsla och tillhörighet på landsbygden och i naturen. Detta kan då ha legat till grund för den så positiva natursynen som en stor del av befolkningen

enligt undersökningar uttryckt under 1990-talet (Mårtensson, et al. 2011; Lisberg Jensen, 2008).

Sandberg (2009) framhåller även dagens exploatering i storstäder. Vuxnas rörelsefrihet ökar och i och med det ökar även trafiken. Detta inskränker dock barnens rörelsefrihet då grönområden bortprioriterats för att ge plats för stormarknader och genomfartsleder. Sandberg menar att denna samhällsutveckling, exploatering och distansering till naturen har lett till vad han kallar för ett ”hål - i - väggensamhälle”, vilket förklaras på följande vis.

Att människan genom industrialisering och urbanisering har förlorat direktkontakten med de naturresurser som hon är beroende av kan benämnas som *fysisk friställning*. Med fysisk friställning avses att flödena av vatten, energi, mat, avlopp och avfall mer eller mindre osynliggjorts och automatiserats... Det är svårt att förstå vilka energi- och tidsmässiga insatser det krävs för att till exempel producera mat eller att rena råvatten, värma upp det och att sedan rena avloppsvatten. Sammantaget kan detta påverka vår förmåga att förstå konsekvenserna av våra miljöhandlingar. (ibid. S.19)

Vidare menar Sandberg (2009) att det i dagens samhälle finns två typer av förhållande till naturen. Det ytliga förhållandet som påverkas av massmedia, skolan med mera och det djupare förhållandet till naturen som kommer ur uppväxten och de kontakter med natur och landsbygd som individen hade under tiden före urbaniseringen. Det djupa förhållandet till natur ska på så sätt ligga till grund för individens värderingar och miljöengagemang under vuxenlivet.

Även inom skolvärlden hävdar forskare att detta ”hål - i - väggensamhälle” kan vara problematiskt. Dagens överflöd av information och kunskap leder till att individen får problem att se någon övergripande helhet på grund av kunskapsområdets komplexitet (Svederberg, Svensson & Kindeberg. 2001).

Att få en uppfattning av ett komplext område är annorlunda än att få en uppfattning av ett begränsat fenomen. Den utökade informationen och det växande flödet av kunskap gör att människan sätter gränser för vad hon tar till sig, för att nå greppbara enheter, som i sig framstår som helheter för individen. David Bohm och David Peat framhåller att individer och samhällen kan skydda sig mot kunskap, som kräver förändring, genom att fragmentera kunskapen och undvika att se sammanhang. (ibid. 2001. S 255)

1.3 Psykisk och fysisk ohälsa

Enligt en rapport från naturvårdsverket (2006) upplever 94 procent av de ettusen deltagarna i en enkätundersökning att de blir avspända och harmoniska när de vistas i naturen. Psykiska sjukdomar, stress och utbrändhet är i dagens samhälle stora problem. Forskare menar att vår hjärna inte är anpassad för den stress vi utsätts för i dagens samhälle och att detta kan leda till mental utmattning. Den mentala utmattningen blir en följd effekt av en överbelastning som vår hjärna kan utsättas för när information och riktad uppmärksamhet i en hetsig vardag blir för mycket.

Om den inte får återhämta sig utan överbelastas under en lång tid kan man drabbas av vad makarna Kaplan kallar mental utmattning. Den kan ta sig uttryck som minnesproblem, koncentrationssvårigheter, sömnbesvär, yrsel, tunnelseende, känsloutbrott och bristande empati. Det beror på störningar i olika centra i hjärnan som hippocampus där korttidsminnet sitter och amygdala där empati och känslor finns. Det är just sådana symptom som människor vittnar om när de drabbas av utmattningsdepression och utmattningssyndrom (eller utbrändhet som man mer vardagligt säger). (Naturvårdsverket, 2006. S 20)

För att återhämta sig och inte riskera denna överbelastning har naturvister visat sig ha en positiv inverkan. Den spontana uppmärksamhet som nämns är något som människan kan uppleva just i naturen där de händelser som omger oss inte kräver engagemang eller fokusering för att behandla. Dessa spontana intryck kräver inte lika mycket energi från människan och bidrar till en återhämtning från vardagens många gånger energikrävande miljö (ibid.).

I en studie från Norge gällande människors uppfattning om natur och hälsa så har det visat sig att deltagarna uppger en stark koppling mellan individens egen hälsa och natur. Resultatet visade att känslan av att ha en koppling till naturen och att känna till samspelet mellan människa och natur var en betydande faktor i deltagarnas syn på vad hälsa var för dem (Mårtensson, et al. 2011).

1.4 Uppväxtens betydelse och påverkansfaktorer

Forskare hävdar att uppväxten har stor betydelse i vilket förhållande vi får till naturen som vuxna. De barn som regelbundet vistas ute i naturen på olika sätt visar sig också få starkare band till naturen som vuxna till skillnad från de barn som inte växer upp med detta förhållande till naturen. En annan grupp, utöver de som har ett positivt förhållande till naturen

sedan barndom, har visat sig vara vuxna som hamnat i någon sorts livskris. Denna grupp ofta tenderar att använda naturvistelser som ett sätt att samla kraft och få avkoppling oavsett dess tidigare förhållande till naturen (Naturvårdsverket, 2006).

Det är dock rimligt att anta att det är lättare att anta att man lättare kan ta naturen i anspråk som friskvårdsresurs om man har en relation till den redan från barnsben. Att vara i naturen blir att återvända till något som känns tryggt och välbekant. (ibid, 2006. S. 24).

Även annan forskning påvisar att det kan vara viktigt att lägga grunden till ett förhållande till natur tidigt i livet. Detta har visat sig i en undersökning av vuxna på sådant vis att de vuxna som haft en uppväxt med naturintresserade föräldrar oftare tenderar att upprätthålla detta positiva förhållande även som vuxna. Samma studie framhåller också problematiken för de barn som växer upp i dagens samhälle. Forskarna menar att många föräldrar känner en rädsla över att låta sina barn vistas i naturen, vilket i sin tur leder till att de inte får något positivt, om ens något, förhållande alls till naturen och dess betydelse för människan (Chen-Hsuan Cheng & Monroe, 2012).

Mattias Sandberg (2009) tar i sitt arbete upp fem betydelsefulla aspekter som kan bidra till skapandet av ett positivt förhållande till natur hos barn. Följande punkter behandlar de, enligt Sandberg, viktigaste förutsättningarna för skapandet av detta förhållande.

- *Att naturen existerar* (inte är bebyggd) är en given och absolut nödvändighet för att naturmöte ska uppstå. Det ska vara enkelt att ta sig till naturpräglade miljöer. Naturområdena behöver heller inte vara stora för att barnen ska vistas där.
- *Föräldrarnas inställning, vanor och normer* kommer sedan, såväl att introducera som att ”köra ut barnen” i närnaturen. Här är det också viktigt att uppmärksamma den sociala omgivningen utöver familjen och betrakta vilka effekter boendesegregationen har på barns möjligheter till utomhusvistelse.
- *Skolans* och barnomsorgens introduktion och förhållningssätt kommer därefter. Särskilt när inte vanan är med hemifrån. Det är då viktigt att både beakta skolgårdens utformning likväl som friluftsdagarnas inriktning och frekvens.
- *Trygghet i området* gällande såväl trafik som den sociala miljön kan ha betydelse. Här kan planering lösa en del, men inte allt. Observera också att barns rörelse inte enbart inskränks av trafiken, utan att barn genom skjutsning också får ta del av andra platser och aktiviteter utanför hemmets närhet.
- *Tid* är ytterligare en förutsättning. För barn med ett fulltecknat schema handlar det om prioriteringar mellan olika aktiviteter. Men en obegränsad tillgång till fri tid innebär inte automatiskt att man vistas mer utomhus, särskilt inte då det genom datorer finns goda möjligheter till aktiviteter och virtuell social kontakt (ibid).

De pedagogiska aspekterna inom detta område är många. Utomhuspedagogikens förespråkare menar att barn idag spendera större delen av sin tid i skolan och att naturen är en bra arena för barns lärande (Mårtensson, et al. 2011). En studie över utomhusundervisningens effekter på barns mentala hälsa visade att utomhusundervisning gav positiva resultat på pojkars hälsa, men kunde däremot inte påvisa någon positiv utveckling för flickorna i studien (Gustafsson, Szczepanski, Nelson & Gustafsson, 2011).

1.4.1 Immanent pedagogik

När det kommer till påverkansfaktorer i samhället så kan det vara intressant att framhålla vad Ödman (2006) kallar ”immanent pedagogik”. Den immanenta pedagogiken kan ses som en dold, omedvetet och vardaglig påverkan. Ödman menar att den immanenta pedagogiken, det vill säga den dolda påverkan leder till kryptoinläring som han förklarar som själva lärandet som den immanenta pedagogiken leder till. Denna omedvetna påverkan samställer också Ödman med mentalitetsformering som han använder som term för effekterna av immanent pedagogik under ett samhälles utveckling. Ett exempel, som nämnts tidigare i denna bakgrund, kan vara hur det kristna medeltida samhället lade grunden för det synsätt att människan är herre över naturen, vilket än idag är ett faktum hos många (Ödman, 2006; Mårtensson et al. 2011). Den immanenta pedagogiken spelar i detta arbete en stor roll, på så vis att synsätt och värderingar både medvetet och omedvetet kan leva kvar i generation efter generation. Även betydelse av media och dagens informationssamhälle är av stor vikt när det kommer till vad Ödman (2006) kallar *mentalitetsformering*.

2 Syfte

Syftet är att genom intervjuer undersöka vilket förhållande tre personer ur olika generationerna har till natur och friluftsliv, samt vad som bidragit till detta.

2.1 Forskningsfrågor

Vilka förhållanden har de tre personerna till natur och friluftsliv?

Vilka påverkansfaktorer under uppväxten kan identifieras i skapandet av detta förhållande?

Vad skiljer de olika generationerna från varandra och vilka likheter kan uttolkas?

3 Metod

I detta avsnitt kommer metoderna som använts för att samla in data, tillvägagångssättet, urvalsprocessen och de etiska övervägandena redovisas.

3.1 Hermeneutik

Jag har i detta arbete valt att ta inspiration ifrån den hermeneutiska ansatsen. Öppna intervjuer genomförs i form av livsberättelser och tolkas för att hitta olikheter och samband mellan det intervjuade personerna. Ödman (2006) menar hermeneutikens syfte är att skapa förståelse och kunskap genom tolkning. Genom argumentation samt att ställa olika tolkningar mot varandra så ska en förståelse kunna ges över ett specifikt ämne, vilket i detta fall är en livsberättelse. Ödman (2006) menar också att det inom hermeneutiken är viktigt att kunna sätta sig in i intervjupersonens livsvillkor samt att kategorisera tematisera historien för att utifrån detta göra sin tolkning.

3.1.1 Kvalitativa undersökningsmetoder

Genom att använda sig av kvalitativa undersökningsmetoder är syftet att få en djupare kunskap kring undersökningsområdet än vad som kan erhållas genom kvantitativa metoder. I arbetet med kvalitativa metoder så är det i första hand textmaterial som bearbetas och tolkas (Patel & Davidson, 2010). Vidare menar Patel och Davidson att varje kvalitativ undersökning

kräver en specifik metod, vilket också ställer höga krav på forskarens övergripande kunskap inom det kvalitativa forskningsfältet.

3.1.2 Intervju

Intervju, som är en kvalitativ metod, kan användas för att få inblick i en individs syn på ett visst ämne. Syftet med en intervju är att få ta del av individens erfarenheter, uppfattningar och kunskaper och på det viset insamla ett rikt material att analysera. Under en intervju kan den som genomför undersökningen välja att anpassa sina frågor beroende på vilka svar som ges från den intervjuade. Detta gör att intervjumetoden har en större flexibilitet än exempelvis enkätmetoden och därmed finns större möjligheter att samla in kvalitativ data. Däremot ställer den här metoden högre krav på den som genomför undersökningen än vad exempelvis enkätmetoden gör. Det krävs delaktighet, rutin och skicklighet för att den intervjuade ska känna sig trygg samt för att få fram ett värdefullt och relevant resultat (Trost, 1997; Kvale, 2009).

3.1.3 Utformning av intervjuer

I utformningen av intervjun valde jag att hålla den så öppen som möjligt. Detta innebar att intervjupersonen fick reflektera fritt utifrån följande påstående: *Utgå från ditt liv och beskriv ditt förhållande till natur.*

Syftet med denna utformning av intervjun var att mitt deltagande som intervjuledare skulle vara så minimalt som möjligt, detta för att ge intervjupersonen utrymme för sina tankegångar och synsätt. Deltagandet som intervjuledare bestod enbart av tillfrågan för vidare utveckling av delar i berättelse som var extra intressanta för resultatet. Anledningen till att den kvalitativa intervjun valdes som metod var för att den intervjuade personen skulle få möjlighet att berätta sin historia utan styrning. Intervjun hålls så öppen som möjligt för att den intervjuade skulle ha möjligheten att ge en helhetsbild och uttrycka sig fritt kring ämnet. Om en mer strukturerad intervju tillämpats så har det funnits en risk att gå miste om data som kan ha varit betydelsefull för undersökningen (Cohen, Manion & Morrison, 2003).

3.1.3.1 Livsberättelser

Den typ av intervju som användes i detta arbete är en så kallad livsberättelse. En livsberättelse är i likhet med en öppen intervju ostrukturerad och fokus ligger på att intervjupersonen berättar om sitt liv eller valda delar av sitt liv. Med denna undersökningsmetod ges

möjligheten att få en djupare förståelse för hur intervjupersonens liv har sett ut och vad denne uppfattar ha bidragit till formandet av dennes identitet.

Berättelser skapar en slags ordning i våra liv. När vi frågar människor varför de har utvecklat en viss sorts identitet presenterar de oftast en rad berättelser. Dessa berättelser synliggör hur människor upplever sina subjektiva liv. Detta är den självbiografiska aspekten av berättelser. (Johansson, 2005. S. 23)

3.2 Urval

Urvalet är baserat på undersökningens syfte och tre personer ur tre olika generationer valdes ut för intervjuerna. På sådant sätt kunde jag få en bild av hur uppväxtförhållanden har sett ut mellan de olika generationerna, samt få en bild av hur de har bidragit till förhållandet till naturen i ett senare skede i livet. De tre personerna som valdes ut var av mig tidigare kända. Anledningen till detta urval var att få tre personer som jag visste hade haft någon anknytning till natur och friluftsliv. Däremot hade jag ingen uppfattning om omfattning av deras förhållande till natur och vad som legat bakom detta förhållande. Det faktum att använda mig av personer jag är bekant med ansåg jag skulle bidra till en känsla av trygghet hos intervjupersonerna, vilket också skulle ge mig mer djupgående och omfattande berättelser.

3.3 Genomförande

Undersökningens genomförande inleddes med att intervjupersonerna kontaktades per telefon för att fastställa tidpunkt och plats för intervjuerna. Varje respondent valde plats och tidpunkt för sin intervju efter hur det passade dem. Jag som intervjuledare träffade intervjupersonerna enskilt på den plats de valt. Mötet inför varje intervju inleddes med ytterligare information om undersökningens syfte och förtydligade vad deras deltagande innebar och att intervjun skulle komma att spelas in. Under varje möte med intervjupersonerna var mitt syfte att försöka upprätta en avslappnad stämning, vilket underlättades utav det faktum att alla intervjupersonerna var bekanta med mig på något sätt sedan tidigare.

När intervjupersonen och jag som intervjuledare gått igenom ovan nämnd information så och det påstående i arbetes syfte som de skulle utgå från så startades inspelningen.

Intervjuerna var inte tidsbegränsade i förväg och tilläts pågå tills dess att intervjupersonen ansåg att ämnet var uttömt, vilket i alla intervjuer slutade på tider mellan 45 till 60 minuter.

När alla intervjuer var genomförda så inleds arbetet med att lyssna igenom dessa samt att påbörja transkribering. När transkriberingen var slutförd så lästes dess igenom ett antal gånger, tolkades och redovisades i resultatanalysen.

3.4 Databearbetning

Metoder för bearbetning av data är hämtad från olika håll, då databearbetning inom det kvalitativa forskningsområdet inte har någon given struktur eller givet tillvägagångssätt (Patel & Davidson, 2003). Databearbetningens förlopp inleddes lyssna igenom de inspelade intervjuerna för att sedan ordagrant transkribera var intervju för sig. Detta tilläts ta tid då jag inte ville risker att missa eventuellt viktiga aspekter i intervjuerna som exempelvis glädjeuttryck och andra yttringar som skulle kunna komma att vara betydelsefulla i vidare tolkning och resultatanalys.

3.5 Etiska Överväganden

Forskningsetiska principer är normer som forskaren skall förhålla sig till för att inte kränka undersökningsdeltagaren, men också för att kunna säkerställa en god forskning. Individskyddskravet innebär att de individer som deltar i undersökningar inte skall tillfogas fysiska eller psykiska skador. Samtidigt skall individens integritet skyddas och kränkningar skall undvikas (Vetenskapsrådet, 2002).

I uppsatsen och i samband med genomförd undersökning så har följande krav tagits i beaktande.

- *Informationskravet:* Intervjupersonerna har i förväg muntligt informerats om vad deltagande innebär och vad syftet med undersökningen är. De har efter denna information valt att delta och varit motiverade att ställa upp för att bidra till undersökningen.
- *Samtyckeskravet:* Alla deltagare var över 15 års ålder och behövde inte samtycker från målsman eller vårdnadshavare. Deltagandet i intervjun skedde helt på eget initiativ och utan påtryckningar. Det skall även tilläggas att intervjupersonen själv fick bestämma tidpunkt på dagen samt plats för intervju för att på så sätt underlätta för deras deltagande. Intervjun pågick så länge intervjupersonen önskade och var utformad på så vis att intervjupersonerna inte skulle känna någon press eller påtryckning från intervjuledaren.
- *Konfidentialitetskravet:* Intervjupersonerna informerades om att ingenting ur intervjun används på så sätt att det skall gå att identifiera intervjupersonen eller koppla eventuellt känslig information till denne. Intervjupersonerna informerades även om att all data från intervjuerna kommer att lagras och avrapporteras, vilket skall göra det omöjligt för utomstående att få tillgång till data.
- *Nyttjandekravet:* Ytterligare informerades intervjupersonerna om att insamlad data inte kommer att användas i något annat än vetenskapligt syfte. Detta skall säkerställa att data från intervjuerna inte används i kommersiella ändamål (Vetenskapsrådet, 2002).

4 Resultatanalys

I detta avsnitt analyseras intervjumaterialet och tolkas för att få en vidare förståelse för innebörden av intervjupersonernas berättelse och skapa en bild av vad som kan ha legat till grund för deras förhållande till natur.

I resultatet används fiktiva namn på intervjupersonerna.

4.1 Intervju 1. 30-talist

Astrid växte upp i en familj, där fadern arbetade för järnvägen och modern var sömmerska. Deras familj levde i banvaktsstugor utmed järnvägen under Astrids uppväxt. Under uppväxten så var bilar väldigt ovanligt och för längre sträckor använde sig familjen av tåg av den anledningen att de bodde utmed järnvägen och detta var ett bekvämt komplement till att gå, cykla eller åka spark. Möjligheten till transport med tåg var dock begränsad och användes främst för att ta sig till ett närliggande samhälle för att handla matvaror. Med andra ord var det just promenad eller andra aktiva transportmedel som var vanligast för att exempelvis ta sig till skolan, vilket Astrid också framhåller som något positivt, bortsett från väldigt kalla perioder vintertid. ”Man behövde inte gå på gymnastik för att röra på sig” säger hon och skrattar.

Under intervjun framgår det också hur samtiden präglade hennes uppväxt. Det tillhörde vardagen att vara med och plocka potatis, hjälpa till med slåtter och dylikt, vilket jag tror kan ha bidragit till det avslappnade och självklara förhållande Astrid har till naturen. ”Hela tiden har det varit det här med djur och natur” konstaterar hon lite nostalgiskt och menar att detta är något som har gått förlorat i dagens samhälle. Jag tolkar detta som att hennes uppväxt bidrog till en förståelse för naturens värde för människan. Kanske bidrog denna uppväxt också till en känsla av sammanhang, med vilket jag menar att Astrid fick uppleva var mycket av den mat de levde av kom ifrån. Mjölken hämtades hos bonden, man var med och plockade sin egen potatis vilket kan ha bidragit till förståelse för sammanhang och samspel mellan naturen och människan. Detta tror jag skulle kunna ligga till grund för en djupare respekt för naturens värde och i vuxen ålder bidra till ett större engagemang för naturvård och respekt för miljön. Följande uttalande som Astrid gjorde i intervjun bidrar även det till min tolkning:

Jo, vi hade en gris tidigt i min uppväxt och jag minns när det var dags för slakt inför jul. Då kom en kvinna från byn och hjälpte oss att ta reda på grisen med fläsk och allting.
(Astrid)

Det tydliga i denna berättelse är hur det dåvarande samhället under Astrids uppväxt har bidragit till att forma henne till att ha ett nära förhållande till natur och en känsla av trygghet och förståelse för människans samspel med naturen. Att bege sig ut i skogen är ingenting

främmande eller skrämmande för Astrid, utan istället något som bidrar till en känsla av nostalgi och trygghet. Naturen tillhörde vardagen vilket kan ha skapat en förståelse för sammanhang och samspel mellan människan och naturen på ett annat sätt än hur det ser ut i dagens samhälle.

4.1.1 Synsätt och förhållande till natur

Astrids berättelse ger ett starkt intryck av nostalgi och en vilja att bevara det som upplevdes under barndomen. ”Jordkällare och klädstreck ute. Kan det finnas något som är så ljuvligt som att hänga ut örngott, lakan och handdukar och ta in dem med denna doft?” säger hon och går direkt över till att beskriva hur de alltid har kokat kaffe ute. ”Visst kan man ta kaffe med sig i termos. Men att ha en kaffepanna, slå i vatten och kaffe och koka över eld. Det blir ett kaffe som inte är av denna värld”. Dofterna framhålls också som väldigt viktiga. Astrid menar att dofterna man förnimmar när man sitter och kokar kaffe i skogen, hur elden sprätter och fåglarna sjunger. ”Det är som en pånyttfödelse, det är så skönt att känna dofterna... man mår bra av det där.”

Det framgår också att detta synsätt och förhållande till naturen är något som följt henne under hela livet. Hon har varit ute i naturen med sina barn och barnbarn, gått kurser inom friluftsliv och hållit kvar vid dessa, för henne, värdefulla inslag genom hela livet.

Det är väl så att man har växt upp med det och växter och sådant väcker minnen och man mår bra av det. Det är samma sak med att jag växte upp vid järnvägen. När jag går vid en järnväg så är det någon viss doft av oljor och rälsen som jag känner igen och förknippar med min barndom. Ofta är det nog så att vissa saker ligger rotat i en.
(Astrid)

Jag återkommer här till samma tolkning som jag gjorde i delen om Astrids uppväxt. Berättelse ger ett sken av att naturen var så nära inpå under dennes uppväxt att det inte behöver särskiljas från någon annan del av livet. Kanske var det något så alldagligt och inte tillrättalagt i jämförelse med hur dagens friluftsliv och naturvistelser ofta ser ut. Detta kanske bidrar till hur min tolkning ser ut och att jag som författare har svårt att se detta naturliga förhållningssätt som Astrid har på grund av att jag tillhör en yngre generation än henne? Om det nu är så att naturen var något så självklart för Astrid så tror jag att detta visar sig bäst genom något annat som sades i intervjun. Hon talar om hur folk i dennes närhet, gammal som ung förundras över hennes trygghet i att vistas själv ute i skogen, dag som natt. Detta förklarar kanske just det förhållande till naturen som Astrid har. Kan hennes uppväxt ha bidragit till att känna en större trygghet ute i naturen än vad många andra kanske upplever.

4.2 Intervju 2. 50-talist

Anders beskriver sin uppväxt som fylld av naturvistelse och friluftsliv på varierande sätt. Familjen har spelat en tydlig roll i skapandet av hans förhållande till naturen på så vis att båda föräldrarna var engagerade i friluftsliv, idrott och så vidare. Anders berättar hur de så länge han kan minnas har varit ut i skogen med familjen. ”Varje helg åkte vi ut i naturen med familjen och hade mys... vi klättrade i träd och hade fika med oss” berättar Anders och konstaterar att det inte var något alternativ att stanna hemma själv i så pass ung ålder, ”men det var ju inget man hade något emot”.

En annan viktig aspekt i Anders uppväxt är idrott och träning, som ofta ägde rum ute i naturen i form av löpning eller orientering under sommarhalvåret. ”Vi var ute med pappa och farbror och sprang långa sträckor. Till och med på myrar uppe i Medelpad, och då minns jag att vi hade tunna, lätta gummistövlar med dobbor i.” Under vinterhalvåret ägnade sig Anders åt slalom och familjen var uppe i fjällen ofta. Dock framhåller han att det aldrig handlade om långa vandringar eller friluftsliv på något avancerat sätt utan snarare på ett lättsamt och avslappnat sätt. Bortsett från en gång flikar han in i efterhand. ”Vi vandrade upp på Kebnekaise med mormor och morfar. Jag kommer inte ihåg mycket av den vandringen förutom att jag blödde näsblod.”

Anders berättar också hur de med familjen spenderade somrarna vid gården där dennes pappa växte upp. Många somrar var han och familjen med sin släkt på gården och hjälpte till med allehanda sysslor.

Man utnyttjade och tog av naturen med bär och sådant och det var ju de äldre mån om. Det var klart att man skulle med och plocka hjortron, lingon och blåbär... Man var med på slåttern, tog upp potatis. Det är inte många barn idag som vet att potatis växer i jorden. Sådant fick man ju liksom gratis. (Anders)

Mycket ur Anders berättelse tyder på hur avgörande familj och släkt kan ha varit för att få dessa naturupplevelser under uppväxten. Han återkommer ofta till hur familjen tillsammans var ute på resor, åkte skidor eller umgicks på annat sätt i och runt omkring naturen. ”På sommaren så var man ju i naturen, vi var uppe i stugan och där var det ju både lantbruk, fiske och flottning”. På så sätt framgår det av Anders berättelse att äldre personer, främst inom släkten betydde mycket under hans uppväxt. Träningen skedde ofta med familjemedlemmar och mor och farföräldrar bidrog till att ge upplevelser kring natur och jordbruk under vissa delar av året. ”Vi stack ju ut med farmor och Kalle. Vi tältade och rökte pipa som vi stoppade med mossa för att det skulle ryka, som indianernas fredspipa. Indianerna levde i naturen och då lekte vi att vi var indianer.”

4.2.1 Synsätt och förhållande till natur

Under denna intervju ges en bild av hur uppväxten har sett ut för Anders, med fokus på natur och friluftsliv. Han säger något som ganska tidigt i intervjun som kan ge en bild av dennes syn på natur och friluftsliv. "Naturen är utanför stadsgränsen tycker jag. För inom stadsgränsen är det tillgjord natur som parker och det är inte natur för mig inte". Kan det vara just känslan av orördhet och avskildhet som är det Anders menar? Under sin uppväxt har naturen spelat en stor roll och han har spenderat mycket tid utanför städer, vilket skulle kunna bidra till dennes synsätt på natur idag. Anders framhåller den icke tillrättalagda naturen i intervjun. Exempelvis nämns det hur de på somrarna gick efter stigar som kreatur hade gått upp och han berättar hur tidigare släktingar genade över skogen på dessa stigar när de skulle någonstans. Detta kan uppfattas som nostalgiskt och tillbakasträvande, men även som ett sätt att bevara något som kanske inte tillhör vardagen för Anders idag.

Senare i intervjun berättar Anders om den tid denne bodde i Stockholm, vilket ger ytterligare perspektiv på hans syn på natur.

Där blir det på ett annat sätt. Men tänk i Stockholm, vad lugnt det är. Helt plötsligt så kommer ett rådjur och springer mitt inne i staden. Vad häftigt! Sen ökar trafiken och så blir det ihjälstressade och springer ihjäl sig. (Anders)

Med de engagemanget Anders berättar detta så gör jag tolkningen att det finns två budskap i detta. Han menar på ett sätt att naturen inte är frånvarande i en storstad, men i slutet av citatet så belyser han ändå att dessa två skilda världar inte går ihop. Med andra ord att så länge det är lugn i staden om natten så tar sig rådjur in även i centrala delar men så fort tempot i storstaden blir påtagligt så stressas rådjuret bokstavligen talat till döds. Anders beskriver hur han under sin tid i Stockholm flera gånger i veckan tog sig till skogsområden utanför staden för att få lugn och ro. Det kunde vara allt ifrån att sätta sig i en skogsglänta och teckna till att ta med sina barn och ströva runt i skogen. Vidare berättar han om vistelser i fjällvärlden under sitt vuxna liv och dess betydelse.

Min bror och jag gick ut i Årefjällen för han skulle ut och måla. Vilka områden vi hittade där, vi trodde inte att det var sant. Fuktig grön mossa och bäckar. Jag älskar fjällbäckar när de forsar på våren och vad härligt det är med det där ljudet och klara vattnet. Man kan slänga ut blicken och se fjällen långt, långt bort. Hur f*n är man funtad när man inte tycker om det? Det är svårt att förstå sig på andra människor och hur det tänker. (Anders)

Utifrån Anders berättelser så tolkar jag det som att det finns en kluvenhet. Under sin barndom levde han mycket kring äldre generationer och fick uppleva natur på ett inte så tillrättalagd

sätt. Jag uppfattar det som att han menar att naturen utnyttjades på ett annat sätt och människorna levde närmare och i mer samspel med den. Denna skillnad mellan uppväxt och vuxenlivet i ett annorlunda samhälle kanske kan skapa dessa motsättningar? Uttalandet om rådjuret tolkar jag som att Anders uppfattar storstäder som stressande och att naturen som han upplevde den som ung är en lugn tillflyktsort som också bidrar till en trygghetskänsla från barndomen.

4.3 Intervju 3. 90-talist

Anna berättar att denne under sin uppväxt alltid har bott antingen på landsbygden eller i en naturnära, mindre ort en bit utanför staden. Familjen flyttade sedan till en central lägenhet i staden när Anna var i femtonårsåldern. ”Vi flyttade in till staden för att det skulle vara bekvämare och närmare till allting. Sen var det ju lite tufft att bo centralt då” berättar hon och ler. Vidare i intervjun berättar Anna hur de tidigare bott i ett parhus i en by utanför staden och vilken kontrast det var mot att bo inne i staden. Skogen låg inpå knuten och det fanns en sjö med badplats i närheten och även skidspår och djur i området.

Jag har ju växt upp med det, så det finns ju där. Sen kom man bort från det när man bott inne i staden ett tag och då glömmar man liksom bort känslan av hur det är att vara ute i naturen. (Anna)

Ända fram till slutet av högstadiet berättar Anna hur denna ofta varit ute med sin familj. När de bodde nära naturen som tillhörde det mer eller mindre vardagen att ha fika med sig och gå ut i skogen i närheten. Ofta åkte familjen iväg till fjällen och åkte längdskidor eller spenderade somrarna i ”sommarstugan”. Sedan flikar Anna in att det vände i slutet av högstadiet och natur och friluftsliv inte är intressant och det är mycket mer lockande att vara i staden med vänner. Anna menar att alla vänner under den perioden delade det synsättet. ”Natur? Där händer det ju ingenting. Vi hänger på stan, shoppar och sitter och fikar”. Hon blir tyst och funderar en stund för att sedan lägga in följande: ”Så har man blivit van med det där och tror att det är de man gillar”.

Utifrån intervjun och det Anna berättar om sin uppväxt så tolkar jag att det kan råda någon sorts inre konflikt. Anna är medveten om att både staden och naturen lockar, men det framgår också vara en svår avvägning att göra. Vad är det som passar bäst? Anna berättar sedan om hur denne var och hälsade på sin kusin som bor och jobbar i Åre. Följande citat speglar denna konflikt under tonåren väldigt väl:

Min kusin flyttade upp till Åre och jag har varit upp dit och hälsat på. Då var jag i den period då jag trodde att jag hatade friluftsliv och natur, var rebellisk och ville bara vara i staden. Jag märkte ju att jag trivdes där, men erkände det inte för mig själv. Nu när jag på senare tid har varit dit och hälsat på så har jag inte velat åka hem. (Anna)

4.3.1 Synsätt och förhållande till natur

I intervjun med Anna delges jag många tankar om dennes förhållande till natur och som jag tidigare nämnde, också dennes kluvenhet till naturen. Kanske är det en önskan att ha ett mer positivt förhållande till naturen än idag? Anna berättar hur hon mår väldigt bra av att komma ut i naturen och känner att det är något som är bra för dennes välmående. Mycket av intervjun består i tankar kring självbild och upplevda krav i dennes vardag. Hon uttrycker följande om hur hon upplever att det är att komma ut in naturen.

Man tänker inte på annat som man gör när man är hemma i staden och allt som är runtomkring en. När jag vaknar hemma i staden så tänker på att jag ska ut, måste fixa mig, hitta de rätta kläderna, duscha och måste se bra ut och allt som jag ska vara. Jag är ju så himla fåfäng. (Anna)

Detta är något som genomsyrar hela hennes berättelse och ger en bild av någon sorts existentiellt dilemma. Berättelser skildrar tankar om en möjligt romantiserad bild av vad natur och friluftsliv har att erbjuda. Samtidigt kanske dessa naturupplevelser som Anna berättar om ge ett välbehövt avbräck i vardagens stadsliv? Mycket som framgår i intervjun tolkar jag som ett identitetssökande och möjligheten en viss otrygghet hos personen.

Anna berättar hur hon som barn har levt på landsbygden och hur dennes familj ofta var ute i naturen, åkte skidor eller grillade korv med mera. Hennes syn på naturen är tydligt positiv på det rent tankemässiga stadiet. Däremot tolkar jag det som att tryggheten och vanan i naturen inte överrensstämmer med hennes tankar. ”Jag gillar att vara ute i naturen, men jag tror inte att jag skulle kunna stanna en längre stund” säger hon och ser fundersam ut. I intervjun återkommer Anna ett flertal gånger till denna kluvenhet. Staden är lockande och något som har blivit det trygga och vardagliga samtidigt som Anna märker att på det rent mentala stadiet så mår hon bättre av att komma bort från staden.

Parken i staden är ju det som är närmast och då dras ju alla dit. Det är ju mysigt, men det ger inte den där harmonin som att få komma iväg någon annanstans. Där i parken möter man ju samma människor som inne i staden och då måste jag fortfarande vara fixad, det är ju det man vill komma bort från. (Anna)

Ovanstående citat belyser det som jag ser som den röda tråden i Annas berättelse. De upplevda kraven och de krav som hon ställer på sig själv är något av en självuppfyllande profetia. Mycket av de krav som upplevs är Anna medveten om och menar att det till stor del beror på en brist på trygghet i sig själv. Vidare berättar Anna hur hon tror att vardagen som tonåring inne i staden har bidragit mycket till denna otrygghet.

Utan att tänka efter så är det en vana att gå upp några timmar tidigare för att hinna göra sig i ordning, vilket jag egentligen inte borde behöva göra. Alla är ju så vana att se mig fixad så man är ju rädd att de ska få en chock när de ser hur jag egentligen ser ut och då kanske de får en helt omvänd bild av mig. (Anna)

Hon fortsätter att berätta om hur längre besök hos sin kusin i Åre har bidragit till att bygga upp en trygghet. ”Där är det inte samma krav och alla runtom en har samma avslappnade stil. Det känns som ett helt annat levnadssätt än hemma”. Denna problematik som Anna beskriver kan visserligen ha många bakomliggande orsaker. Däremot uttrycker hon under intervjun hur stor positiv inverkan ett mer naturnära liv, om så i korta perioder, har på henne som person.

5 Diskussion

Vad som framgått ur resultatanalysen är att alla de intervjuade har ett positivt förhållningssätt till naturen på ett eller annat sätt. Enligt Sandberg (2009) spelar samhällsutvecklingen en stor roll i hur förhållandet till natur skapas hos individen, med andra ord så formas individen ofta efter rådande mentalitet och kultur i samhället. Denna påverkan är något som Ödman (2006) behandlar i *kontrasternas spel* där mentalitetsformering och påverkansfaktorer undersöks för att förstå människors värderingar och handlingar genom Svensk historia.

I resultatet uttrycker alla de intervjuade personerna att de har ett positivt förhållande till naturen samt att det är något som de har med sig sedan barndomen. Detta kan kopplas till forskning som visat att det finns vinster med att lägga grunden till ett positivt förhållande till natur som barn. Genom att tidigt skapade detta förhållande så ökar förutsättningarna för ett livslångt positivt förhållande till natur samt miljöengagemang hos individen (Chen-Hsuan Cheng & Monroe, 2012).

Vad som också är intressant i detta resultat är hur dessa förhållanden skiljer sig åt mellan de olika generationerna, något som framgår tydligt i var tyngdpunkten i berättelserna ligger. Astrid, som är den äldsta intervjupersonen har en mer nostalgisk ton i sitt berättande. Hennes berättelse är inte särskilt präglad av tankar kring natur och friluftsliv som ett mer tillrättalagt fenomen till skillnad från det två övriga personerna som intervjuades. Istället blir naturen en given del i dennes uppväxt och det kanske inte läggs lika stor tyngd i naturvistelsens innebörd och betydelse då det var något som tillhörde vardagen på ett annat sätt än för de yngre personerna som intervjuades. Anna talar däremot mycket mer om känslan kring naturvistelser och har genom sin förhållandevis unga ålder kanske inte upplevt den naturnära typen av uppväxt som Astrid, trots att denne vistats mycket i naturen i sin barndom. Den möjliga skillnaden mellan dessa två skulle kunna vara just uppväxten. De har båda vistats i naturen på ett eller annat sätt, däremot har Astrid vuxit upp i en tid då människor levde mer av naturen. Jordbruk i stor skala och avsaknaden av dagens bekvämligheter kan ha präglat dennes förhållande till natur till att vara något mer än en avslappnande tillflyktsort, vilket däremot verkar vara förhållandet som Anna har till naturen.

I intervjun med Anders så ges en ännu klarare bild av samhällsutvecklingen och generationsskillnaderna då Anders berättelse tydligt har inslag av både Astrids och Annas berättelser. Detta skulle kunna bero på att Anders växte upp under en brytpunkt i utvecklingen på så vis att jordbruk och landsbygd fortfarande var levande men att urbaniseringen var mer påtaglig än under Astrids uppväxt. Däremot hade urbaniseringen och distanseringen till natur inte gått så långt som under Annas uppväxt. Sandberg (2009) menar att industrialiseringen och urbaniseringen med tiden har lett till att människan har förlorat direktkontakten med naturen och att förhållande till naturen som skapas ofta är olika beroende på generationstillhörighet. Astrids uppväxt under 30 - 40-talet framgår utifrån hennes berättelse vara nära knutet till naturen, då jordbruk var vanligare och fler bodde på landsbygden. När man sedan tar del av Anders berättelse och om hans uppväxt under 60-talet så framgår en tydlig skillnad. Anders berättar hur han under sin uppväxt ofta var ute i naturen och var med i

jordbruksarbeten. Så långt verkar de ha upplevt samma naturnära landsbygdsliv, men det finns en betydande skillnad. Anders har trots sin naturpräglade uppväxt inte framhållit att han har levt på landsbygden, utan att dessa upplevelser var något som skedde på annan ort. Detta skulle då kunna vara ett tecken på den urbanisering som Sandberg (2009) tar upp. Sandberg menar att trots urbaniseringen så har många människor behållit kontakten med naturen genom att det fortfarande funnits äldre släktingar som bott kvar på landsbygden (ibid). Detta verkar vara fallet hos Anders, då han under intervjun ofta framhåller hur han och hans familj spenderade mycket tid hos släktingar på landsbygden, vilket då kan tyda på att Anders inte bodde på landsbygden under sin uppväxt.

Denna distansering till natur som är tydligare i Annas berättelse kanske kan vara en bidragande faktor till att Anders och Astrid känner en större trygghet i naturen än Anna. Detta skulle utifrån Sandbergs (2009) resonemang kunna leda till att det är lättare för Anders och Astrid att använda sig av naturen i hälsofrämjande syfte, då den uppfattas som trygg och bekant hos dem men inte hos Anna (Naturvårdsverket 2006).

Ja det var ju klart att man skulle med och plocka hjortron, lingon och blåbär... Man var med på slåttern och när de tog upp potatisen. Det är inte många barn idag som vet att potatis växer i jorden. Sådant fick man ju liksom gratis. (Anders)

Anna påpekar i sin berättelse hur hon ofta varit ute i naturen med släktingar och familj, men till skillnad från Astrid och Anders så nämns det inte något om jordbruk och äldre släkt som bor på landsbygden, bortsett från en sommarstuga som hon enligt berättelsen ofta besökt under sin uppväxt. I intervjun med Anna så framgår det att hon har ett positivt förhållande till naturen likväl som Anders och Astrid. Däremot så har jag utifrån hennes intervju tolkat det som att det är andra värderingar som ligger till grund för just Annas förhållande till naturen. Anna har inte haft den koppling till natur i samma utsträckning som Astrid och Anders, däremot framhåller Anna naturens betydelse när det kommer till rekreation och harmoni. I Naturvårdsverkets rapport, *naturen som kraftkälla* (2006), behandlas just betydelse av natur som rekreativskälla och en plats för välmående och lugn som något av stor betydelse i dagens samhälle. Krav, stress och självbild är något genomgående i Annas berättelse och kanske kan ge en bild av vad naturen betyder för Anna, då hon beskriver naturvistelser som ett sätt att komma bort från krav i vardagen. Kanske kan det vara på så sätt att Anders och Astrid har detta med sig från deras uppväxt, medan Anna inte har haft samma kontakt och inte upplevt detta så kallade samspel med natur som de andra två? Dagens samhälle är mer distanserat från naturen, vilket leder till att barn som växer upp idag inte har samma behov av detta tidigare nämnda samspel med naturen som hos tidigare generationer (Mårtensson, et al. 2011). Utifrån detta så kan antagande göras att dagens barn och ungdomar inte heller känner någon given koppling till naturen om det inte har skett genom påverkan från familj eller släkt under barndomen.

Vad som knyter dessa tre personer samman är dock att de alla har haft familj och släkt som har haft ett intresse för natur och friluftsliv på något sätt. Detta är något som framhålls på många ställen i bakgrunden som en betydande faktor för det fortsatta intresset som vuxen. Sandberg (2009) håller fram fem aspekter som han menar är av stor betydelse för att skapa ett hållbart och positivt förhållande till natur. Sammanfattningsvis så vill jag utgå ifrån Sandbergs fem aspekter för att framhålla de tre personernas skillnader och likheter ur detta perspektiv.

- *"Att naturen existerar"* (inte är bebyggd). Naturens tillgänglighet upplevs som bättre under Astrids och Anders uppväxt än i Annas med tanke på exempelvis urbanisering och bebyggelse. Anna har bott i en stad under sina tonår och framhåller svårigheter med att ta sig ut i naturen på det sätt hon vill, då naturområden är mer avlägsna än under Astrids och Anders tid, vilket kräver transport av något slag.
- *"Föräldrarnas inställning, vanor och normer"*. Det har i resultatet visat sig att alla tre personerna har haft släkt och familj som tidigt varit med och lagt grunden för ett positivt förhållande till naturen. Detta skapar troligen bättre förutsättningar för alla tre i vuxen ålder. Det skulle dock kunna vara så att Anna, som inte lever i samma närhet till natur som Astrid och Anders gjorde har störst utbyte av detta då naturen inte tillhör vardagen på samma sätt som den verkar ha gjort hos de andra två personerna.
- *"Skolans och barnomsorgens introduktion och förhållningssätt"*. Astrid är den enda bland de tre som överhuvudtaget tar upp skola vilket gör det svårt att se några kopplingar till de andra i denna punkt.
- *"Trygghet i området"*. Denna aspekt kan som i tidigare delar av arbetet kopplas till den ökade urbanisering, exempelvis hur Astrid berättade att det nästan inte fanns några bilar där hon bodde under barndomen. Anders talar om skillnad mellan storstad och landsbygd och framhåller betydelsen av stillhet och att få komma bort från trafik och stadsliv, vilket också Anna gör. Anna, vilket jag tidigare tagit upp, berättar hur hon upplever det som omständigt att ta sig ut i naturen när hon bor i staden. Hon framhåller i sin berättelse att det skulle underlätta att ha en bil, för att själv kunna välja när hon vill ta sig ut i naturen. Detta kan vara ett tecken på en problematik att ta sig ut i naturen i dagens samhälle där allt större del av befolkningen bor i storstäder och är beroende av någon transport.
- *"Tid"*. Sandberg (2009) menar att trots den stora andel fritid barn har i dagens samhälle så behöver inte det innebära att de vistas mer utomhus. Han framhåller istället tillgången till datorer och dess virtuella värld som ett nytt socialt forum där tidens läggs istället för att vara utomhus. Detta är något som skulle kunna spela en stor roll i hur förhållandet till natur ser ut idag jämfört med under exempelvis Astrids uppväxt. Då naturen och utomhusvistelse hörde till vardagen på ett annat sätt under hennes uppväxt så behövde inte naturvistelse ses som ett projekt. I dagens samhälle

kanske naturvistelse och friluftsliv mer tillhör fritidssysselsättningar och planeras in bland allt det andra i kalendern. Anna nämner till exempel hur hon upplever det svårt att ta sig ut i naturen och att det inte är något som hennes vänner har något intresse för, vilket medför att det bortprioriteras även hos henne.

5.1 Metoddiskussion/ kritisk granskning

Tanken med metoden var att få en djupare förståelse för de tre personernas förhållande till natur och vad som skapat och påverkat förhållande. Som metod valde jag öppna intervjuer i form av livsberättelser. Denna metod uppfattar jag som lämplig för min undersökning då syftet var att få fram kvalitativ data som skulle ge mig en möjlighet att analysera och tolka dessa förhållanden till naturen och vad som ligger till grund för dem. Antalet intervjuer för denna undersökning passade bra både ur tidsaspekten och för att få en tillfredställande mängd data för undersökningen. Varje intervju tog cirka fyrtio minuter till en timme vilket jag ansåg vara nog vid tillfällena. I och med att jag valde att göra intervjuer som livsberättelser så var mitt deltagande som intervjuledare minimalt och intervjupersonerna delgav mig tankar kring ämnet och givande berättelser. Valet av plats för intervjuerna överlät jag åt intervjupersonerna att välja, vilket ofta skedde i deras hem. Att intervjuerna skedde i hemmet kan dels vara positivt då det krävs av intervjupersonen att denne känner sig trygg och bekväm för att berätta om sitt liv. Samtidigt skulle det faktum att intervjun skedde i intervjupersonens hem också kanske kunnat bidra till att jag som intervjuledare tolkar intryck från dennes bostad som speglar sig i min resultatanalys. Detta är dock något jag tror har haft inge eller minimal påverkan på resultatet.

Vidare så har jag under arbetets gång haft i åtanke att det inte bara var generationer som skiljde sig åt utan också de olika åldrarna på intervjupersonerna kan ha varit en viss betydande faktor i hur dess synsätt och förhållande ter sig. Då en ung vuxen, en medelålders man och en pensionär är i olika stadier av mognad och skeden i livet så har jag haft detta i åtanke när jag gjort min analys och tolkning.

5.2 Slutsatser

Då de personer jag har intervjuat alla har ett positivt förhållande till naturen så har också många skillnader uppenbarat sig. Av de tre personer som intervjuats så har förhållandet till naturen framgått som mer vardagligt och givet hos de äldre generationerna. Den yngsta intervjupersonens förhållande till natur förefaller mindre vardagligt och naturen tycks där istället ses som en rekreationskälla för att komma undan vardagens stress och krav. Anledningen till detta kan vara att de äldre generationerna har haft en närmare kontakt med naturen under sin uppväxt vilket kan underlätta för dem att ta sig ut även som vuxna.

De påverkansfaktorer som jag upplever ha haft en betydande roll hos alla tre personerna är dels samhällsstrukturen och den rådande mentaliteten i samhället under var individs uppväxt. Även föräldrar och släkt hos alla tre personerna verkar ha spelat en avgörande roll i skapande av ett positivt förhållande till naturen, vilket verkar påverka individen oavsett under vilken generation de växt upp i.

Skulle det kunna vara så att vi är medvetna om naturens värde, även för oss själva, men att vi på grund av samhällsstrukturen inte förmår att ta tillvara på den som vi kanske önskar? Vad som verkar vara en röd tråd i detta arbete är vikten av att lägga grunden till detta positiva förhållande tidigt. Naturen verkar utifrån de berättelser jag tagit del av, samt utifrån forskning vara av betydelse för landets befolkning. Trots samhällsutvecklingen så är vi medvetna om människans samspel med naturen och det framhålls idag på många arenor. Frågan jag ställer mig är om det räcker det med kunskap och ett positivt förhållningssätt eller är det omfattningen av naturvistelse som är det viktiga?

6 Referenser

Chen-Hsuan Cheng, J., Monroe, C. (2012). *Connection to Nature: Children's Affective Attitude Toward Nature*. Environment and Behavior January 2012 44: 31-49, first published on November 7, 2010

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2003). *Research methods in education [Elektronisk resurs]*. (5th ed.) London: RoutledgeFalmer.

Gustafsson, P.E., Szczepanski, A., Nelson, N., & Gustafsson, P.A. (2011). *Effects of an outdoor education intervention on the mental health of schoolchildren*, *Journal of Adventure Education & Outdoor Learning*, DOI:10.1080/14729679.2010.532994

Johansson, A. (2005). *Narrativ teori och metod: med livsberättelsen i fokus*. Lund: Studentlitteratur.

Lisberg Jensen, E. (2008) *Gå ut min själ. Forskningsöversikt om hälsoeffekter av utevistelser i närnatur*. (R 2008:10). Östersund: Statens Folkhälsoinstitut.

Mårtensson, F., Lisberg Jensen, E., Söderström, M., Öhman, J. (2011) *Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang*. (R 6407). Stockholm: Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket (2006). *Naturen som kraftkälla- Om hur och varför naturen påverkar hälsan*. Stockholm.

Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (3., [uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Sandberg, M. (2009) *Barn och natur i storstaden. En studie av barnsförhållande till naturområden i hemmets närhet – med exempel från Stockholm och Göteborg*. Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi. Handelshögskolan vid Göteborgs universitet.

Svederberg, E., Svensson, L. & Kindeberg, T. (red.) (2001). *Pedagogik i hälsofrämjande arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning* [Elektronisk resurs]. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Ödman, P. (2006). *Kontrasternas spel: en svensk mentalitets- och pedagogikhistoria*. (2. uppl.) Stockholm: Norstedts akademiska förlag.